

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ВІДХОДАМИ, ЯК ОДНЕ З ПРІОРИТЕТНИХ ЗАВДАНЬ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Перспективним напрямом з посилення позицій України на міжнародній арені в сфері екологічної політики може стати робота із формування системи управління харчовими відходами та приведення законодавства у цій сфері у відповідність до норм законодавства ЄС та міжнародних програм. Втрати харчових продуктів є глобальною проблемою: третина всієї їжі, що виробляється у світі втрачається або потрапляє у відходи, це має суттєві негативні наслідки з екологічної та соціально-економічної точки зору. Оновлена Рамкова директива про відходи [1] визначає термін «харчові відходи», що відкриває шлях для реалізації ефективної політики для досягнення 12 Цілі сталого розвитку [2]. Термін «харчові відходи» в українському законодавстві на сьогоднішній день відсутній. В «Правилах надання послуг з вивезення побутових відходів», затверджених Наказом міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 13.05.2008 року №123 (які втратили чинність), «харчові відходи – це продукти харчування, які повністю або частково втратили свої первинні споживчі властивості в процесах їх виробництва, переробки, застосування або зберігання». Таким чином, першим кроком із створення ефективної системи управління харчовими слід визначити роботу зі створення єдиної термінологічної бази та закріплення термінології, що використовується у національному законодавстві України та термінології, яка використовується у законодавстві ЄС та міжнародних документах на законодавчому рівні. Наступним кроком має стати формування загальнодержавної системи моніторингу харчових відходів. Вимірювання втрат і відходів їжі допомагає країнам зрозуміти масштаб проблеми. В останні роки кількість країн, які проводять вимірювання харчових відходів, зростає [3]. Вимірювання втрат і відходів їжі допоможе зрозуміти масштаб проблеми, націлити на гарячі точки та відстежити прогрес у досягненні Цілі сталого розвитку 12 (завдання 12.3).

Головним компонентом системи має стати формування організаційно-правових основ управління харчовими відходами та створення ієрархії харчових відходів (загальна ієрархія управління відходами не підходить, через специфічні характеристики харчових відходів), яка може стати орієнтиром для державної екологічної політики щодо поводження з харчовими відходами. Ієрархія харчових відходів повинна охоплювати всі харчові відходи, незалежно від того, перероблені вони чи необроблені, продані чи непродані. Відповідно до цієї ієрархії політика щодо харчових відходів має передбачити профілактику утворення харчових відходів, «дарування» їжі та обробку непроданої їжі. Рекомендований алгоритм впровадження державної екологічної політики в сфері управління харчовими відходами в Україні:

- прийняття програм щодо запобігання утворенню харчових відходів;
- окреслення цілей щодо скорочення харчових відходів, які мають бути підкріплені чіткими рекомендаціями та методами вимірювання;
- створення системи моніторингу харчових відходів;
- створення ієрархії харчових відходів, яка включає кожен етап харчових втрат;
- збільшення інвестицій у вирішення проблем харчових відходів у домашніх умовах та в умовах сфери громадського харчування;
- заохочення населення до раціонального споживання, компостування та пропаганда екологічних знань [4].

Сьогодні Україна може посилити боротьбу за скорочення харчових відходів та зміцнити свою продовольчу безпеку за рахунок зменшення втрат, які починаються на етапах виробництва, скорочення витрат домогосподарств, збільшення інвестицій у вирішення проблем харчових відходів у домашніх умовах та в умовах сфери громадського харчування. Створення системи управління харчовими відходами має стати одним з пріоритетних завдань в сфері державної екологічної політики України.

Література

1. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council. Режим доступу: <https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/98/contents>
2. Глобальний договір ООН в Україні. Цілі сталого розвитку. Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/tsili-stijkogo-rozvytku/>
3. Unep Food Waste Index Report, 2021. United Nations Environment Programme ISBN No: 978-92-807-3851-3 Job No: DTI/2349/PA
4. Korbut M., Malovanyu M., Petrushka K., Lutek W., 2021. Popularization of the organic component composting of household waste among the population. Journal Environmental Problems. Vol. 6, No. 3. p. 168–173.